

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 407

van **TINE VAN DEN BRANDE**

datum: 2 juli 2020

---

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

---

*Intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED's) - Erkenning*

In zijn beleidsnota 2019-2024 stelt de minister dat het onroerenderfgoedbeleid steeds meer een gedeeld initiatief is waarbij de burger en de lokale besturen verwachten dat de Vlaamse overheid minder controlerend en meer kaderstellend en begeleidend werkt. Lokale besturen nemen hierbij een actieve rol op en de Vlaamse overheid stimuleert dit. Op de website [www.onroerenderfgoed.be](http://www.onroerenderfgoed.be) lezen we dat er ondertussen 22 erkende onroerenderfgoedgemeenten zijn en 30 erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten.

De indruk wordt gewekt dat de minister een beleidswijziging wenst door te voeren. De argumentatie om sommige aanvragen van IOED's niet te honoreren, suggereert dat. Ik citeer de minister: "Ik wens beleidsmatig in te zetten op de erkenning en subsidiëring van intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten die op een hogere schaal georganiseerd zijn. De Vlaamse Regering wil, verder bouwend op de al uitgevoerde regioscreening, vaste regio's afbakenen waarbinnen intergemeentelijke samenwerking moet plaatsvinden. Ik wil daarbij ook bestaande drempels wegwerken die een fusie van kleinere samenwerkingsverbanden verhinderen. De afbakening van deze regio's zal gebeuren in nauw overleg met de lokale besturen."

1. Hoeveel nieuwe verenigingen/gemeenten dienden een aanvraag in tot erkenning van een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst?
2. Hoeveel aanvragen werden goedgekeurd? Welke verenigingen / gemeenten?
3. Hoeveel aanvragen werden niet in aanmerking genomen en wat waren regelmatig terugkerende tekortkomingen in deze aanvragen ?
4. Klopt deze beleidsintentie? Welke timing heeft de minister voor ogen? Wil hij daar ook andere sectoren en beleidsvelden bij betrekken (bijvoorbeeld streekontwikkeling, cultuur, jeugd enzovoort)?
5. Betekent dat ook dat nieuwe aanvragen (van eerder beperkte samenwerkingsverbanden) geen kans meer maken?
6. In de brief aan een niet erkend initiatief staat dat er in de betrokken regio geen volwaardig erfgoedpakket is dat zich onderscheidt van andere regio's.

Kan de minister dat toelichten? Het lijkt ons een verregaande interpretatie van artikel 3.3.2. van het besluit dat bepaalt dat het intergemeentelijk samenwerkingsverband moet aantonen dat zijn werkingsgebied beschikt over een gemeenschappelijk erfgoedpakket op basis van een gezamenlijke omgevingsanalyse.

**ANTWOORD**

op vraag nr. 407 van 2 juli 2020

van **TINE VAN DEN BRANDE**

---

1. Voor 15 januari 2020 dienden twaalf nieuwe verenigingen een aanvraag in tot erkenning als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED). Deze twaalf verenigingen vertegenwoordigen in totaal 61 gemeenten. Daarnaast dienden ook tien bestaande IOED's een aanvraag tot wijziging van hun werkingsgebied in.
2. Ik heb vijf nieuwe IOED's erkend: IOED Bosland (met de gemeenten Lommel, Pelt, Peer en Hechtel-Eksel), IOED Denderland (met de gemeenten Aalst, Denderleeuw, Erpe-Mere, Haaltert, Lede en Ninove), IOED Leie Schelde (met de gemeenten Deinze, De Pinte, Nazareth, Zulte en Gavere), IOED Rupelstreek (met de gemeenten Boom, Hemiksem, Niel, Rumst en Schelle) en IOED Vlaamse Ardennen (met de gemeenten Brakel, Geraardsbergen, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse, Wortegem-Petegem, Zottegem en Zwalm).
3. Ik heb zeven aanvragen tot erkenning als IOED niet goedgekeurd. Er waren twee belangrijke tekortkomingen die in de meeste aanvragen terugkwamen. De omgevingsanalyse toonde in vijf gevallen onvoldoende aan dat het erfgoed in de betrokken gemeenten een volwaardig en eigen erfgoedpakket is dat zich weet te onderscheiden van andere regio's. In twee gevallen bleek dat de omgevingsanalyse en het beleidsplan identiek waren aan dat van een andere aanvraag. Hierbij werd dan niet aangetoond dat het intergemeentelijk samenwerkingsverband over een eigen en volwaardig erfgoedpakket en onroerenderfgoedbeleidsplan beschikt.
4. De keuze om lokale besturen te stimuleren om meer verantwoordelijkheid op te nemen op het vlak van onroerend erfgoed, en hen ook meer ruimte en middelen te geven, is al door mijn voorganger gemaakt. Die beleidskeuze wil ik verder zetten.  
De introductie van het instrument van de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten kan zonder twijfel een succes genoemd worden: vijf jaar na de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet zitten we al aan ongeveer 70% van alle Vlaamse gemeenten die lid zijn.

Maar er kunnen ook kanttekeningen gemaakt worden bij het succesverhaal. Zo merken we dat er een trend is naar kleine(re) intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten – met een beperkt aantal gemeenten. Die trend baart mij zorgen. Deze versnippering is vanuit het oogpunt van de onroerenderfgoedzorg nefast. Het is niet efficiënt dat je binnen een zelfde streek met een homogene landschappelijke typologie of historische bouwstijl met verschillende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten actief zou zijn. Je kan de link leggen met de regionale landschappen, die wat dat betreft veel consequenter georganiseerd zijn.

We moeten daar niet naïef in zijn: de huidige financieringsprincipes spelen een rol in deze ontwikkeling. Want het Onroerenderfgoedbesluit voorziet een hoge vaste basissubsidie per erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst, ongeacht zijn omvang. Lokale besturen zoeken bewust de ondergrens op, om zo een maximale subsidiëring te realiseren. Vorm met acht gemeenten één intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst en je kan aanspraak maken op de basissubsidie van €79.480. Splits diezelfde groep in twee intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten met elk vier gemeenten, en Vlaanderen keert twee maal €79.480 uit.

Deze trend is niet bevorderlijk voor een coherent intergemeentelijk onroerendergoedbeleid, en legt een hogere druk op de Vlaamse begroting. Om die reden heb ik dit jaar bewust een aantal aanvragen niet gehonoreerd. Zoals voorzien in het Regeerakkoord zal ik mij met de intergemeentelijke onroerendergoeddiensten ook inschakelen in het traject rond regiovorming, dat door mijn collega van Binnenlands Bestuur wordt getrokken.

5. In afwachting van het afronden van het project met betrekking tot de regiovorming, zal ik mij eerder terughoudend opstellen, en consequent hetzelfde uitgangspunt hanteren als bij de evaluatie van de aanvragen van dit jaar.
6. Het Onroerendergoeddecreet en -besluit stellen dat een Intergemeentelijke Onroerendergoeddienst erkend kan worden. De regelgeving voorziet met andere woorden een appreciatiebevoegdheid.

Bovendien: artikel 3.3.2. van het Onroerendergoedbesluit bepaalt dat het werkingsgebied van een erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst over een gemeenschappelijk erfgoedpakket moet beschikken. De logica hierachter spreekt voor zich: een intergemeentelijke onroerendergoeddienst bouwt kennis op over en staat ten dienst van het erfgoed in de regio, en dat gaat het best wanneer het werkingsgebied een coherent 'gemeenschappelijk erfgoedpakket' vertegenwoordigt.

Mijn voorkeur om deze erkenningsvoorwaarde eerder ruim te interpreteren is verdedigbaar binnen de context van dit artikel: hoe groter het aantal gemeenten uit een zelfde homogene erfgoedregio, hoe beter de intergemeentelijke onroerendergoeddienst zijn taak zal kunnen vervullen.

Maar voor alle duidelijkheid: ik verplicht geen intergemeentelijke onroerendergoeddiensten om een dergelijke regio gebiedsdekkend te omvatten. Maar ik stel wel dat de ondergrens die het Onroerendergoedbesluit in artikel 3.3.1. opgeeft niet de norm mag worden.